

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de
Montisfalisci, M.DCC.XVII.

Casus XI. Argumentum. Rector Ecclesiæ Patronalis, si desiciat in reparatione Ecclesiæ minantis ruinam, si damnificet, dissipet, & dilapidet bona Ecclesiæ, an Patronus possit instare in judicio pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72191)

Unum illud, & fortasè non prorsus inaniter superesse animadvertendum videtur, ex hujusce confederationis verè commendabili exemplo justam nobis spem fieri, ut plures illud non solum Imitatores, sed etiam Æmulatores inveniat, ex quo sanè eo magis Apostolica dignum confirmatione comprobatur, atque convincitur. Quid enim magis omni laude efferendum est? quàm ut illud idem, quod pro Ecclesiarum bonis vel tuendis, vel vindicandis, ac earundem propugnandis juribus factum cernimus, utiliùs, atque gloriôsius incrementum sumens pro destruendis erroribus universis, pro Catholicæ Religionis tutela, ac dilatatione, & tandem pro Animarum salute uberius undique circumspiciamus impletum? Hæc igitur cum meæ menti occurrissent, paucis hic innuere, neque citra propositum finem, neque omninò supervacaneum existimavi, sed qualiacumque sint, hæc eadem pro mei muneris, & obsequii debito, vero, ac Sapienti EE. VV. judicio submitto, cujus Censura unicuique pro gloria votis esset omnibus expetenda, earumque manus humillimè deosculor; Datum Romæ ex Ædibus nostris die 24. Februarii 1716.

EE. VV.

Humillimus, & Addictissimus Servus
L. Cardinalis Picus.

ARGUMENTUM.

Rector Ecclesiæ Patronalis si deficiat in reparatione Ecclesiæ minantis ruinam, si damnificet, dissipet, & dilapidet bona Ecclesiæ, an Patronus possit instare in judicio pro condemnatione ejusdem Rectoris ad damna, & ad alias pœnas à jure statutas.

SUMMARIUM.

- 1 Malorum omnium reputatur extremum, inde detrimentum suscipere, unde auxilium.
- 2 Rectores dilapidantes bona Ecclesiæ dicuntur illius homicidæ.

- 3 Rector Ecclesiæ tenetur illam reparare, & num. 13.
- 4 Beneficiatus dissipans fructus superfluos Beneficii in vanos, & prophanos usus peccat mortaliter, sed non tenetur ad restitutionem.
- 5 Rector an teneatur ad restitutionem, si bona Ecclesiæ perdantur, aut minorentur ex ejus culpa, & negligentia, & num. 6.2
- 6 Perditio bonorum Ecclesiæ quibus modis contingere potest.
- 7 Rector dissipans, ac alienans bona Ecclesiæ sine debitis solemnitatibus, incidens illius arbores, an sit removendus ab administratione, privandus Ecclesiæ, seu Beneficio, ac excommunicandus. Vide ibi, & num. 8.2
- 9 Patronus potest instare in judicio pro condemnatione Rectoris ad damna, si ipse non reparet Ecclesiam, si culpabiliter omiserit quod erat Ecclesiæ utile, & non vitaverit quod erat ei damnosum.
- 10 An possit instare in judicio pro condemnatione Rectoris ad restitutionem, si ipse dissipet fructus Beneficii in usus prophanos, & vanos?
- 11 An possit instare in judicio pro suspensione Rectoris ab administratione bonorum Ecclesiæ, si iste sit dilapidator suspectus, aut pro ejus remotione, & excommunicatione si sit dilapidator probatus?
- 12 Interest Reipublica bona Ecclesiæ rectè conservari.
- 14 Parochiani tenentur in subsidium reparare Ecclesiam.
- 15 Insufficiëntia, aut sufficiëntia reddituum Ecclesiæ ex quibus probetur, & num. 16. & seq.
- 21 Reparatio Ecclesiæ Parochialis prins spectat ad Patronum, & postea ad Parochianos, & quid si adesset consuetudo in contrarium, & quid requiritur ad hoc, ut hæc adesse dicatur, & num. 22.2

CASUS XI.

Illud malorum omnium reputatur extremum, inde detrimentum suscipere, unde auxilium, aiebat Seneca; sic quam-

quamplurimum accidit in nostris Beneficiatis, à quibus cum bona Ecclesie auxiliium, & augmentum suscipere deberent, potius deteriorationem, & detrimentum experiuntur. Quidam enim Rector Ecclesie Patronalis ex negligentia, & dolo permisit parietem Ecclesie minantem ruinam solo æquare, redditus superfluos in prophanos, vanos, & pravos usus erogavit; Quod erat utile Ecclesie, omisit, arbores fructiferas incisit, argines fluminis adjacentis ex negligentia non reparavit, ex quo multa bona dotalia Ecclesie inundata fuerunt; multa alia bona dilapidavit, ac damnificavit; & taliter se gessit, ut ipse verè possit dici Homicida Ecclesie; ut de similibus Ecclesiarum Rectoribus olim dixit Anacletus Papa in *Can. Qui abstulerit* 12. *quest.* 2. ibi: *Qui abstulerit aliquid Patri, vel Matri, dicitque hoc peccatum non esse, homicida particeps est; Pater noster sine dubio Deus est, qui nos creavit, Mater verò nostra Ecclesia, qua nos in Baptismo spiritualiter regeneravit; ergo qui Christi pecunias, & Ecclesie rapit, aufert, vel fraudat, homicida est: Et quidem optima ratione, quia sicut corpus sine anima, ita Ecclesia sine facultatibus ad nihilum redigitur.*

Quæro proinde in hoc casu an Patronus possit instare in iudicio pro condemnatione Rectoris ad damna, & ad alias pœnas à jure statutas?

Pro clariore resolutione hujus questionis præsupponendum est, quod Rector Ecclesie vigore spiritualis conjugii, quod habet cum eadem Ecclesia, ex redditibus superfluis, & superexcedentibus, tenetur illam reparare, si reparatione indigeat, nec potest illos in pauperes erogare, cum reparatio Ecclesie, utpote spectans ad Divinum Cultum, anteponenda sit sustentationi pauperum, ad *Text. in Can. Decernimus* 10. *quest.* 1. & in *cap. 1. & de Eccles.* & juxta *Concil. Trident. sess. 21. cap. 7. de Reformat. Paul. de Cittad. de Jurepatr. par. 6. art. 5. num. 3. Lambert. eod. tract. lib. 3. quest. 7. art. 2. & 3. Surdus conf. 62. tom. 1. Fagnan. in cap. Si quis sanè de peculio Cleric. num. 32. Rot. in Savonen. Restaurationis Parochialis Ecclesie 8. Martii 1709. S. Rationem eorum R.P.D. Scotto inferius legen. num. 12.*

4 Si Rector dissipet fructus, & redditus superfluos Ecclesie in vanos, & prophanos usus, aut permittat, ut triticum, uva, & alii fructus Ecclesie devastentur, & comedantur ab animalibus, si non sollicitè agrum colat, ita ut efficiatur ager deterior respectu fructuum, peccat quidem mortaliter, sed non tenetur ad restitutionem, juxta veriore sententiam, & magis communem; eâ ratione, quia Beneficiatus non tenetur ex justitia, sed solum ex charitate erogare redditus superfluos Ecclesie in sustentationem pauperum, in casu quo Ecclesia non indigeat reparatione, & aliis necessariis. *Fagnan. in cap. Si quis sanè de pecul. Cleric. num. 1. & 5. Antonell. de Jurib. & overib. Cleric. lib. 2. par. 6. quest. 15. num. 3. Turricell. de Rebus Eccles. non alienan. cap. 27. S. 4. num. 65.*

5 Insuper si Rector negligat, & omittat quod utile est Ecclesie, ex qua negligentia, & omissione sequatur perditio, & minoratio bonorum Ecclesie, statuit *Text. in can. Quicumque* 12. *quest.* 4. quod idem Rector teneatur ad restitutionem, ibi: *Et ex hoc Ecclesiasticis rebus, aut neglectum laboris exhibuit, aut minorationem, vel perditionem induxit, quidquid in rebus Ecclesie minuit, illi restituat:* Perditio autem hujusmodi bonorum dupliciter contingere potest, vel in lucro omittendo, ut si Rector sine causa repudiet hæreditatem, vel legatum Ecclesie relictum, vel in damno non vitando, ut si argines fluminis adjacentis non reparet ex culpa, & negligentia, ex quo sequatur inundatio, & damnum bonorum Ecclesie, juxta distinctionem, quam tradunt *Archidiaconus & Bellemor. num. 1. & seqq. in dicto Can. Quicumque* 12. *quest.* 14.

6 Quocumque ex his modis contingat perditio hujusmodi bonorum, semper Rector tenetur propriis bonis hanc perditionem resarcire, ad instar Tutoris, qui si negligentia sua pupillo non acquirit, tenetur restituere; juxta *Gloss. in dicto Can. Quicumque, verb. Aut neglectum*, ibique *Barbos. num. 1. Gloss. in cap. Auditis, verb. Restituimus de in integ. rest. ibique Abbas num. 15. & idem Abb. in cap. Tua, num. 9. de his, qua sunt à Pralat. Sanchez de Matrim. lib. 6.*

7 In casu verò, quo Rector dilapidet, dissipet, & damnificet bona Ecclesiæ, incidendo arbores, quercus glandium, rumpendo, & inundando fundum, ac alienando bona sine debita solemnitate; dubium potest esse, an sit removendus ab administratione, & privandus Ecclesiâ, seu Beneficio; pro cujus resolutione distinguo; aut Rector est dilapidator suspectus, seu adsit suspicio de dilapidatione, tò quia probetur Ecclesiam fuisse divitem, & nunc esse pauperem, seu Ecclesiam non fuisse ære alieno gravatam, & nunc esse; & in his terminis, aut est suspectus de dilapidatione præterita, & est suspendendus ab administratione, & non privandus, ac est ei dandus Coadiutor, & postea inquirendum de veritate, quâ probatâ, est deponendus; aut est suspectus de dilapidatione futura propter præteritam, de qua constitit, & tunc est removendus ab administratione, & beneficio: aut est dilapidator probatus, seu constat de veritate dilapidationis, & tunc aut fuit actum criminaliter, & est deponendus; aut fuit actum civiliter, & est solum removendus à Beneficio, & alius est ad illud promovendus. *Gloss. in cap. Venerabili, verb. Suspectus de offic. & potest. judic. deleg. ibique Abb. num. 8. Butr. num. 20. & seqq. & Text. in cap. Licet Heli de Simon. ibique Abb. num. 8. Anan. n. 12. Socin. num. 17. Fagnan. num. 10. Gonzal. num. 3.* Nec Rector esset reintegrandus, aut permitti deberet permanere in administratione, si vellet postea reddere indemnem Ecclesiam, & satisfacere de Beneficio rectè administrando, quia satisfactio non mutat malevolam animam, & præsumitur, quòd de cætero etiam malè administrabit, ut bene *Gloss. in dicto cap. Venerabili, verb. Suspectus, ibique Butr. num. 27. Anan. in cap. Licet Heli de Simon. num. 25.*

8 Sic poterit si dissipet bona filiorum, est sibi auferenda bonorum administratio *Boer. decis. 61. num. 15. & seqq.* Usufructuarius si incidat arbores fructiferas, est privandus usufructu, quia incidendo dicitur male versari in re, & illam deteriore reddere, *Bald. conf. 290. vol. 1. Ruin. conf. 43. & 206. num. 32. volum. 2.* Emphyteuta deteriorando rem ipsam notabiliter, & ex

Pars I.

culpa ammittit Emphyteusim. *Bald. in Auben. Qui rem; Cod. de Sacr. Eccles. numer. 2. Bero. conf. 120. num. 30. & seqq. vol. 1. Rolan. conf. 49. num. 20.* Ita Rector scindendo arbores fructiferas, dilapidando, ac alienando bona Ecclesiæ, seu Beneficii absque debita solemnitate, erit Beneficio privandus, ac excommunicandus, *juxta Extrav. Ambitiosa §. Inferiores verò de rebus Eccles. non alienan. Gonzal. de regul. Cancell. gloss. 15. num. 63. Turricell. de rebus Eccles. non alienan. l. 27. §. 4. n. 64.* Etiam si in instrumento alienationis referasset simpliciter beneplacitum Apostolicum; secus si illud reservasset cum clausula non alias; aliter, nec alio modo. *Rot. decis. 275. num. 19. & seqq. par. 10. & decis. 193. num. 1. par. 5. Recent.*

9 His ita de jure precedentibus, ac præsuppositis, censeo Patronum posse instare in judicio pro condemnatione Rectoris ad damna, & ad reintegrandum, si iste non reparet Ecclesiam minantem ruinam, si ex culpa, & negligentia omiserit quod erat Ecclesiæ utile, & non vitaverit quod erat ei damnosum, videlicet si sine causa repudiaverit hæreditatem, aut legatum factum Ecclesiæ; si non reparaverit argines fluminis adjacentis, ex quo sequuta est inundatio bonorum; quia Rector ex supradictis tenetur ad reparationem Ecclesiæ ruentis; ad lucrum non omittendum, & ad damnum vitandum. Non potest tamen instare in judicio pro condemnatione Rectoris ad restitutionem si ipse dissipet fructus Beneficii in usus prophanos, & vanos in casu, quo Ecclesia non indigeat reparatione, & aliis necessariis, & in casu, quo ipse Patronus non sit inops, quia in hoc casu ex supra deductis Rector Ecclesiæ licet peccet mortaliter contra charitatem, tamen non tenetur ad restitutionem; secus si Patronus esset inops, tunc enim iste in casu, quo Rector dissiparet fructus superfluos, potest instare in judicio pro ejus condemnatione ad restitutionem; quia Rector non solum ex debito charitatis, sed etiam justitiæ vigore supradicti Canonis *Quicumque III.* tenetur erogare fructus superfluos in beneficium Patroni egeni. Potest etiam Patronus instare in judicio pro suspensione Rectoris ab administratione bonorum Ecclesie

Q

cie

clesiæ, si iste sit dilapidator suspectus, aut pro eius remotione, & excommunicatione si sit dilapidator probatus; ac bona dilapidata recuperare, ut expressè resolutum fuit à *Sacra Rota in Mediolanen. super Cappellanis 11. Maii 1711. §. Non urgente coram Eminentissimo Priolo.*

Ratio est, quia interest Reipublicæ bona Ecclesiæ rectè conservari, unde suppetant sumptus ad ministros, & pauperes alendos, ædificia tuenda, sacra restauranda, ex quo sequitur, quòd quilibet admittitur ad denunciandum Prælato de dilapidatione, siue sit Clericus, siue Laicus, dummodo sint personæ legitimæ, juxta *Gloss. in dicto cap. Venerabili, verb. Suspectus, ibique Abb. num. 9. Butr. n. 28.* Ergo à fortiori erit admittendus ad denunciandum in judicio Rectorem dilapidantem, & dissipantem bona Ecclesiæ Patronalis ipse Patronus, cui specialiter vigore hujus canonis Filiis competit defensio Ecclesiæ, *Ventrigl. in prax. par. 2. annot. 1. §. 4. num. 12. Rot. decis. 19. num. 1. coram Mobedan. pag. 138. ibi: Patronus tenetur defendere, ne Monasterium dilapidetur, vel quòd persona inhonesta in Monasterio non præsit.*

R. P. D.

SCOTTO

Savonen. Restorationis
Parochialis Ecclesiæ.

Veneris 8. Martii 1709.

Non acquiescentes Monaci Olivetani Oppidi Vallis Piæ Binarii geminis sententiis, altera lata ab Ordinario Savonen. altera verò ab A. C. quibus condemnati fuerant ad reparationem Ecclesiæ Parochialis Sanctæ Mariæ cum plenaria subjectione, & extinctione tituli eorum Monasterio unitæ, absoluta Universitate, seu Communitate ejusdem loci per ipsos Monachos ad hunc effectum in Judicio provocata, cum mihi ulterioris appellationis causam delegari obtinuerint, dedi

dubium: *An, & quis teneatur reparare Ecclesiam Parochialem, de qua agitur, cui Domini, Monasterium, & Monachos teneri responderunt.*

13 Rationem sic decidendi subministravit animadversio, quòd cum Monaci vigore recentis unionis habeant in eadem Ecclesia Monasterium, & Curam Animarum, ac fructus percipiant, ipsis proinde primariò incumbit onus reparationis, cum explorati Juris sit hujusmodi præcipuam obligationem vigore spiritualis conjugii pertinere ad Rectorem, siue Parochum, fructus, & proventus ejusdem Ecclesiæ percipientem ad *Textum in can. Decernimus 10. quest. 1. cap. 1. & 4. de Eccles. adificand. & disertissimè sancivit Sacrum Concilium Tridentinum sess. 21. cap. 7. de Reformat. Pignatell. consultat. Canon. 126. num. 8. tom. 10. Panimoll. decis. 15. Annot. 1. num. 1. Rota decis. 68. num. 1. coram Ninot. & in Leodien. reparationis Campanilis 25. Junii 1688. §. Quamvis coram clar. mem. Cardinali Caccia, & novissimè in Leodien. restaurationis Turris Navis Ecclesiæ 18. Februarii 1709. §. Vindicatis coram R. P. D. meo Crispo.*

14 Et quamvis Parochiani teneantur saltem in subsidium *Panimoll. decis. 15. Annot. 1. num. 1. & in Leodien. reparationis Campanilis 25. Junii 1688. §. Quamvis coram clar. mem. Cardinali Caccia; attamen limitationi prædictæ locus esse non poterat, cum in præsentis non doceretur de insufficientia reddituum ad Parochialem Ecclesiam spectantium; præmissis enim, quòd illa utpotè fundamentum propriæ intentionis esset à Monachis concludentissimis probationibus justificanda, & quidem de tempore notæ litis *Rota decis. 9. num. 37. & sequen. par. 19. recen. & in Legionen. Decimarum super manutatione 3. Julii 1705. §. Ulterius coram Reverendissimo Giennen.**

15 Vis, & efficacia hujus concludentissimæ probationis ad hunc effectum requisitæ nullatenus haberi visa fuit, vel ex enunciativa quantitatis fructuum dictæ Ecclesiæ in florenis 12. emissa in Bulla Unionis usque de anno 1477. vel ex nonnullis partitis ex libris Monasterii extractis; quo enim ad prædictam enunciativam cum ab anno 1477. quo illa emanavit, effluerint duo

duo secula, & ultra, in quibus ob rerum humanarum vicissitudines, quantitas fructuum augeri, & immutari potuit, à statu tam antiquo, & remoto, neque poterat desumi recta mensura ad dignoscendam præsentem eorundem fructuum quantitatem, neque post tam diuturnum annorum intervallum inferri à tempore præterito ad præsens *Bald. in leg. ex diverso, §. ultimo in fine ff. solut. Matrim. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 25. num. 9. lib. 6.* & præcisè de paupertate desumpta ex antiquo brevi Apostolico respondit *Rota decis. 78. num. 9. & seqq. par. 17. Recent.*

16 Quòd si ita generaliter in dignoscenda reddituum quantitate etiam in prophanis hujusmodi tam remota probatio non admittitur, multò minus admitti poterat in præsentem quoad Ecclesiasticos proventus, qui ab initio in exili quantitate pro dotandis Ecclesiis, & Monasteriis constituti in progressu tamen ad longè uberiores statum rediguntur à fidelium largitionibus, & ab incremento pietatis *Felin. in cap. Scribam num. 3. de Præsumption. Cortiad. decis. 180. nu. 27. Rota decis. 27. num. 11. post Tamburin. de Jur. Abbat. tom. 3.*

Contrariis procedentibus, vel ubi à 17 tempore probatæ tenuitatis reddituum exiguam intercedit intervallum, vel ubi paupertas non adducitur pro fundamento intentionis ab allegante, cui sola præsumptio non sufficit absque præsidio concludentis probationis, ut bene explicat *Menoch. de præsumpt. præsumpt. 25. num. 13. lib. 6. Alciat. præsumpt. 27. nu. 4. Mascard. de probat. conclus. 1225. nu. 17. & consonat Mans. consult. 389. num. 10.*

Minusque attendi poterant enunciatæ 18 partitæ, non omisso enim insanabili defectu, quo laborabant in substantia, utpotè continentes non integram, & confusam adnotationem proventuum Ecclesiasticorum, absque ulla verisimili specificatione introitus, & exitus, hoc unum sufficiens visum fuit ad dignoscendam illarum irrelevantiam, quòd essent informes, & privatim extractæ à memoratis libris Monasterii, qui contra tertium ad ipsius favorem nullum gradum probationis poterant constituere, *Rota*

decis. 574. num. 4. coram Manzanedo, & decis. 583. num. 7. par. 5. tom. 2. Recent. & in Romana Primogenitura de Bubalo super reliquis bonis ad Cloacam 8. Maii 1705. §. Non magis, & seqq. coram R. P. D. meo Ansaldo.

19 Accedentibus præsertim ad enervandas dictas probationes, & pro exclusionem præsentis tenuitatis reddituum, aliis legitimis probationibus, quas, transcendendo etiam terminos propriæ obligationis, adduxit Communitas dicti Oppidi Rea conventa, ex quibus constituit, Monachos post unionem plura consecutos fuisse legata, annuam, & perpetuam exigere præstationem ex obligatione Massariorum Ecclesiæ Sancti Joannis Baptistæ Finarii, quotidie superlucrari non modicas pecuniarum summas correspondivè ad concessionem situs in dicta Ecclesia Parochiali pro construendis Altaribus, effodiendisque Sepulcris, & demum percipere decimas, & conspicua emolumenta oblationum, & eleemosynarum, quæ nedum à Parochianis, sed etiam ab Advenis ibi impulsu pietatis confluentibus incessanter elargiuntur, ut latius probant Testes dati in *Summario Communitatis num. 8.* qui licet sint membra Universitatis, ingens tamen illorum numerus hujusmodi defectum supplet, ut in specie dictum fuit in *Tiburina bonorum super Manutentione 9. Febr. 1705. §. Fortissimè coram Reverendissimo Domino meo Decano,* eorumque depositiones legitimum probationis gradum obtinent in hac causa, ubi debitum est ipsius Universitatis, non autem singulorum, ut in præcisè terminis objecto occurrit *Thomat. decis. Maceraten. 5. num. 13. & consonant deducta per Farinac. de Testib. quest. 60. num. 1. & in Tarraconen. Insignium 11. Decembris 1702. §. Quam ex coram bon. mem. Muto, & in Gerunden. admissionis ad distributiones 18. Februarii 1707. §. Non attentis coram R. P. D. meo Aldrovando.*

Quamvis autem hucusque deducta, 20 satis superque viderentur pro suadenda sufficientia reddituum prædictæ Ecclesiæ, & consecutiva obligatione Monachorum ad illam reparandam, nihilominus, ubi res adhuc dubia dici posset, omnem difficultatem sustulit unio antedictæ

dictæ Ecclesiæ Parochialis expleta favore dictorum Monachorum, sedulo enim per Dominos investigatâ ejusdem unionis naturâ, constitit apud eos fuisse factam cum qualitate subjectiva, & extinctiva tituli per viam plenariæ incorporationis, & connotant verba Bullæ ibi: *cum omnibus juribus perpetuo unimus, & incorporamus prædictam Ecclesiam sic in Monasterium erectam, Summario Communitatis num. 1. Rota decis. 421. numer. 7. coram Bichio decis. 786. num. 7. coram Emeriz, & decis. 49. num. 7. par. 15. Recen. cujus subjectivæ, & extinctivæ unionis natura, & effectus est inducere omnimodam extinctionem tituli Ecclesiæ unitæ, eamque efficere quasi Prædium, seu membrum Monasterii, cujus favore unio facta fuit, adeo ut bona, proventus, & jura dictæ Ecclesiæ sic unitæ à bonis, proventibus, & juribus ejusdem Monasterii nullo modo amplius discerni valeant *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. gloss. 5. S. 7. num. 2. Murga de Benefic. quest. 2. num. 78. Rot. decis. 33. num. 31. part. 9. decis. 30. num. 5. par. 11. decis. 81. num. 5. & 37. par. 18. & decis. 631. num. 8. cum seq. par. 19. Recen.**

²¹ Posita autem hac subjectiva, & extinctiva unione, illiusque inseparabili effectu, in necessariam consequentiam venit, quod obligatio restaurandi dictam Ecclesiam Monachis incumbat, quamvis insufficientia reddituum ad eandem Ecclesiam spectantium abundè justificata fuisset, cum vigore recensitæ unionis ob plenarium dominium, & proprietatem ipsi dicantur Patroni ejusdem Ecclesiæ juxta animadversa per *Murga de Benefic. quest. 2. num. 297.* ac proinde data etiam insufficientia reddituum ipsius Ecclesiæ, onus reparationis priùs afficit dictos Monachos uti Patronos, antequam descendat in Parochianos *ex censura Sacri Concilii Tridentini in dist. sess. 21. cap. 7. de Reform. Bellet. disquis. Cleric. par. 1. de Cler. debit. S. 14. num. 11. Thomat. decis. Maceraten. 5. num. 10. R. P. D. Petra in Comment. Const. Apostol. tom. 1. pag. 81. num. 15.*

Tum, & fortius quia pro reparatione Ecclesiæ unitæ antequam teneantur Parochiani, ita sunt affecti quicumque red-

ditus, & proventus Monasterii, perinde ac si de ipsius Monasterii reparatione ageretur, cujus pars, & membrum dicta Ecclesia vigore unionis effecta est, ut pluculenter firmat *Frances de Eccles. Cathedral. cap. 13. num. 78. Bertachin. vot. decis. 100. num. 10.* atque ita sancivit in terminis præcisiss Sac. Congregatio Concilii in una Sorana sub die 18. Februarii 1601. relat. per *Nicol. lucubr. Canon. lib. 3. tit. 48. num. 2.* & recentius in *Spoletana restorationis Ecclesiæ 12. Decembris 1705.*

Non obstantibus auctoritatibus *Tondul. de penson. cap. 8. num. 10. & Turricell. de Union. cap. 4. num. 13.* qui loquuntur in terminis longè diversis, & nullus ex eis specificat casum subjectivæ, & extinctivæ unionis; unde ultra eorum inapplicabilitatem non erant contraponendi communiore aliorum Doctorum traditioni, & prædictis resolutionibus Sac. Congregationis, quæ quoties Sacræ Rotæ obviæ sunt, semper ipsa judicium sistit, sibi tantum obsequii gloriam relinquendo, ut antiquum morem gerendo novissimè protestata est in *Theatina Jurisdictionis 14. Decembris 1708. S. Pari difficultate coram Me.*

²² Frustraneum demum erat refugium, ad consuetudinem restaurandi Ecclesiam, de qua est sermo, sumptibus Parochianorum, unicus enim actus contributionis de anno 1663. neutiquam ad hunc effectum attendi poterat, utpote voluntarius cum expressa præservativa, *dummodo non transeat in exemplum, & pro hac vice tantum,* quæ operatur, ut remaneat in puris terminis actus facultativi, & voluntarii, nullam consuetudinem, vel obligationem inducentis, ut aliàs dixit *Rota decis. 545. num. 3. par. 3. & dec. 184. num. 21. par. 17. Recen. resistentibus potissimum concordibus depositionibus Testium affirmantium eandem Ecclesiam quotiescumque casus indigentia se se obtulit, restauratam fuisse expensis Monachorum absque ulla, nec minima contributione Communitatis, cum tamen constans opinio sit, quòd pro inducenda in hac materia consuetudine in futurum obligatoria, copulativè requiritur pluralitas, & continuata frequentia actuum, & quòd gesti fuerint animo illam inducendi,*

cedi, ut in specie tradiderunt *Tondut. resol. benefical. cap. 39. num. 7. Frances. de Eccles. Cathed. cap. 13. num. 10. Bellett. disquis. Clerical. par. 1. tit. de Cleric. debit. §. 13. num. 10. Ventrigl. in praxi rer. notab. tom. 2. Annot. 18. §. Unico. num. 4. Cortiad. decis. Cathalon. 180. num. 3. Rot. dec. 184. num. 6. par. 17. Recent.*

Non relevantibus similibus consuetudinibus aliorum locorum Finarii, si quæ adfunt, cum firmum in jure sit, quod consuetudo ad effectum obligandi debet esse præcisa, & neutiquam de casu ad casum, vel de loco ad locum extendenda juxta passim animadversa per *Rotam decis. 378. num. 7. cum seqq. & decis. 304. num. 9. par. 12. decis. 449. num. 2. & decis. 484. num. 10. par. 19. Recent.*

Et ita non admissa Monachorum instantia pro deputatione Oeconomi, & redditione rationis fructuum dictæ Ecclesiæ Parochialis, utpote inutili, & incongrua, resolutum fuit utraque Parte audita &c.

ARGUMENTUM.

Mulier ex Fundatione, Dotatione, aut Constructione Ecclesiæ potest acquirere Juspatronatûs.

SUMMARIUM.

- 1 Mulier an acquirere possit Juspatronatus in Ecclesia? & num. 3.
- 2 Genus Fœminarum est avarissimum.
- 4 Fœmina Illustris est capax Juris processionis, & Juris Alimentorum, nec non oneris defendendi Ecclesiam.

CASUS XII.

IN hoc Textu confertur Juspatronatus Personis honestioribus ibi; *Honestioribus Propinquis ejus &c.* ac proinde jure merito hic quærendum est, qui possint, & qui non possint, qualibet ex dictis Causis acquirere Juspatronatus. Et primo quæritur, an Mulier possit quacumque ex dictis Causis acquirere Juspatronatus in Ecclesia?

Et videtur negativè respondendum,

1 nam Mulier est incapax fructuum Jurispatronatus, non potest enim ei competere Ius processionis, quia inconueniens, & inhonestum est, ut ea præcedat Presbyterum Ecclesiæ in sessione, & processione, & quia Mulier remota est ab omnibus officiis publicis, & Civilibus *Text. in L. Fœmina de reg. Jur.* Nec potest ei competere Ius Alimentorum, quia cum genus Fœminarum sit avarissimum *L. Si stipulata ff. de Donat. inter Virum, & Uxorem*, Fœmina perciperet de Bonis Ecclesiæ ultra necessitatem, & sic esset maximum præjudicium Ecclesiæ; nec potest ei competere onus defendendi Ecclesiam, quia Ius defensionis aliorum est prohibitum mulieribus, unde non possunt exercere officium advocacionis, nec esse Procuratrices regulariter, ut est *Text. in dicta L. Fœmina*, nec potest ei competere Ius præsentandi Rectorem, cum Mulieres non possint esse de Consilio, nec habere voces, ut per *Bart. in L. 1. ff. de LL. in fine*. Ergo Mulier nec erit capax Jurispatronatus.

3 Sed contrarium tamen verius est juxta communem sensum Doctorum. Quia *Text. supradictus in cap. Pia mentis Quicumque*, & iste *Text. in cap. Filiis*, concedunt Juspatronatus quibuscumque Christianis, cuicumque Fidelium, & omnibus Personis honestioribus, qui fundaverint, construxerint, aut dotaverint Ecclesiam; ergo Mulier Christiana, Fidelis, & honesta acquirat Juspatronatus qualibet ex dictis Causis, *Abbas, Anan. Butr. in cap. Nobis de Jurepatr. ibique Fagnan. num. 6.* Insuper ex *Text. in cap. fin. de concess. Præben. ibique Abbas* habetur, quod quædam Comitissa Landrensis habebat Juspatronatus; ergo fœminæ sunt capaces Jurispatronatus. Ita *Berous in cap. Perlatum de Jurepatr. n. 50. & 42. & in cap. Ex litteris eodem tractat. num. 25. §. Communis.*

4 Non obstant, quæ superius objiciebantur, quia licet admittatur, quod fœmina non Illustris sit incapax Juris processionis, scilicet quod Presbyter ei occurrat venienti ad Ecclesiam, quod habeat primum locum in sedendo, in Processionibus &c. tamen dici non potest, quod fœmina Illustris sit incapax dicti